

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadrugi dom.	Izhaja vsako sredo in soboto. Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino- zemstvo mesečno 15 Din.	Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De- bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe- titna enostopna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.
Štev. 77.	Sreda 26. septembra 1928.	Leto III.

Strankin zbor nemško-avstrijske social- demokratske stranke.

V dneh od 14. do 17. t. m. se je vršil na Dunaju redni strankin zbor nemško-avstrijske socialno-demokratske stranke, kateri je ponovno pred celim svetom potrdil idejno in organizatorično moč socialistične stranke.

Strankin zbor je bil sklican nekoliko prej, kakor bi se po statutu moral vršiti in to radi tega, ker reakcionarni Seipel namerava predložiti državnemu zboru novelizacijo zakona o zaščiti stanovanjskih najemnikov, to je obstoječo zaščito poslabšati v korist hišnih posestnikov.

Na zboru je bilo navzočih okrog 500 delegatov političnih in — kar je za nas no- strokovnih organizacij in njih glasil, med temi ena tretjina žensk. Razen doma- nih organizacij so bile na zboru zastopane socialistične stranke iz Nemčije, Ogrske, Čehoslovaške, Bolgarske in Jugoslavije, katero je zastopal s. Petejan, ki je v imenu naše stranke spregovoril približno sledeče: »Cenjeni sodrugi in sodružice!

Dovolite, da v imenu SSJ pozdravim Vaš kongres z željo, da bi zaključni kongres prinesel proletarijatu v Nemški Avstriji najboljši uspeh. SSJ z največjim inter- esom zasleduje Vaše gibanje, katero ne imponira samo nam, temveč vsej socialis- tični internacionali.

S toliko večjim interesom zasledujemo Vaše gibanje in se veselimo vsakega Va- šega uspeha mi socialisti iz Slovenije, ka- teri smo do nedavna bili sestaven del Va- šega gibanja in katerim ste Vi bili učitelj in voditelj in ako je socialistično gibanje v Sloveniji — napram ostalim pokrajinam v Jugoslaviji najbolj razvito — se imamo zahvaliti Vaši šoli, Vašemu moralnemu vplivu in Vašim uspehom.

Cenjeni sodrugi! Socialistično gibanje v Jugoslaviji se razvija v zelo težkih raz- merah. Jugoslavija je industrijsko nerazvi- ta, popolnoma kmečka država z zelo kon- zervativnim obelježjem. Komunistična de- magogška politika iz leta 1920-21 je še med ta maloštevilni industrijski proletarijat — po nalogu moskovske zločinske politike — zanesla razkol, ki je bil usodepoln za jugo- slovenski proletarijat, katerega posledice se še danes zelo občutijo.

Notranja politika režimov, katere so sestavljali zastopniki vseh meščanskih strank in plemen, je bila ves čas, od do- nošenja ustave do danes, skoz in skoz re- akcionarna in nedemokratska, ki je one- mogočila notranjo, upravno in ekonomsko konsolidacijo, ki je ustvarila nečuten cen- tralistični birokratizem, militaristično ka- sto, neenakost in hegemonijo gotovih klik. Ta politika je stvorila veliko nezadovolj- stvo, bedo in notranje boje, katerih krona je bil zločin, izvršen v narodni skupščini dne 20. junija t. l., katerega smo obsodili mi in ves civilizirani in demokratični svet. Ta zločin je razširil medsebojno sovraštvo v sovinitično gonjo zlasti med Srbi in Hrvati v veliko škodo notranje konsolida- cije in demokratizacije države.

Socialistična stranka se v tem boju nahaja v nezavidnem položaju. Ali svesta si svoje naloge, gre samostojno svojo pot za doseg popolne svobode, demokra-rije in polne enakopravnosti za vse držav- ljane, tudi za naše manjšine, za Nemce, Madžare in ostale, ki žive v državi SHS.

Naš boj je težak, ali prepričani smo, da kolikor bolj se bo dvigal vpliv sociali- stičnih strank v raznih državah v Evropi, toliko bolj se bo olajšal naš boj v Jugo- slaviji, toliko večji bodo naši uspehi.

Verujemo v zmago socialističnega pro- letarijata, združenega v socialistični in- ternationali. Zato je tudi vsak uspeh sociali- stičnih strank, kjerkoli si bodi, tudi naš uspeh.

Zlasti pozdravljamo in se veselimo vsa- kega napredka Vas, nemško-avstrijskih so- drugov, ki ste nam najbližji in ki ste nam najboljše zavezniki. Zato Vas še enkrat iz- srca pozdravljamo in kličemo: Naj živi so- cialistična stranka Nemške Avstrije! Naj živi socialistična delavska internacionala!

Največjo pozornost je zbor posvetil stanovanjski politiki, o kateri je poročal vodja avstrijskega proletarijata s. Otto Bauer, kateri je v nad dveurnem govoru dokazal vso važnost dosežanje stanovanj- ske politike socialistične stranke, ne samo za najemnike-proletarce, temveč tudi za ostale dele naroda: male obrtnike, trgovce in tudi industrijce. Zaščita stanovanjskih najemnikov ni samo socialno vprašanje njih, ampak je tudi ekonomsko vprašanje vsega naroda. Z ogromno stavbeno akcijo dunajske občine, katere je do danes zgra- dila 40.000 stanovanj, se je rešilo gospodar- sko propadanje Dunaja. Zaščita stanovanj- skih najemnikov je ohranila najemnikom nizke najemnine (katere so napram na- šim naravnost iluzorične; op. pisca) in jim omogočila, da so si s prihranjenimi najemni- no lahko kupili toliko več hrane, obleke in drugih potrebščin ter s tem direktno podpi- rala razvoj trgovine, obrti in industrije, da ne omenjamo velikanskega pomena te po- litike na kulturni razvoj delavstva.

Iz navedenih vzrokov je opravičen za- ključek Bauerjevega govora, kakor tudi enoglasni sklep zbora, da bo proletarijat branil dosežanje stanovanjsko zaščito in stavbo politiko z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago, ker je to njegov življen- ski obstoj, ker je to košček socializma, ki si ga je v kapitalistični družbi izvojeval.

Druge važna točka dnevnega reda je bila davčna in gospodarska politika Nem. Avstrije, o kateri je z veliko kompeten- govoril s. Danneberg in katerega izvajanja je podprl s. Breitner, kateri se je zavaroval proti Seiplovi politiki, ki hoče obubo- žati Dunaj, kar pa proletarijat iz cele drža- ve ne sme dovoliti.

O socialnem zavarovanju je poročal s. Eldersch. O vprašanju kolonistov, vini- čarjev in poljedelskih delavcev je poročal s. Mentasti.

Vse resolucije so bile enoglasno spre- jete: pri vseh točkah se je vršila obširna debata, katere so se udeležili delegati iz cele države. Vsa debata je bila na višku; niti ene žaljive besede, niti enega osebnega spora in nobenega incidenta. Ta način debate in resnosti nastopa je napravil na vse zunanje goste najgloblji vtis in pre- pričanje, kako globoko je v avstrijskem proletarijatu zasidrana socialistična ideja in važnost organizacije.

S tem ni rečeno, da ni tam notranjih sporov ali različnih gledanj na posamezna vprašanja. So, kakor povsod in morajo biti. Ali vsa ta nasprotstva se zdravljajo pred zborom, na članskih sestankih, okroglih konferencah, kjer se na dolgo in široko de- batarja in končno iz vseh različnih mnenj in taktičnih nasprotstev napravi kompromisni sklep, ki se ga predloži javnemu forumu, kjer je potem soglasno sprejet.

V strankino vodstvo so bili izvoljeni vsi prejšnji člani in stari sodrugi, ki so v vodstvu 20 do 30 in več let. Kdo izmed starejših slovenskih sodrugov ne pozna Skareta, Ellenbogen, Seitz, Tomschika, Huberja, Severja, Rennerja, Muhiča in dru- gih. Ti vsi so še vedno na čelu stranke skupno z mlajšimi, kakor Bauer, Danne- berg, Deutsch in dr. Tam se ni in se ne za- ga starih, kakor je bilo pri nas v navadi. Zato ima tam politika stranke svojo koni- uniteto. Tam ni razlike med strokovno, poli- tično, gospodarsko in kulturno organizaci- jo. Zato so tudi organizacije močnejše in uspešnejše.

Od vseh govornikov na kongresu, sta- rih in mladih, moških in ženskih, voditeljev in delavcev se je slišala samo ena želja in zahteva: kako napraviti stranko bolj mo- čno, kako usposobiti proletarijat za končni obračun z buržoazijo.

Koliko se mi slovenski in sploh jugo- slovenski socialisti lahko naučimo od av- strijskih sodrugov v idejnem, organizator- skem in v taktičnem oziru! Kedaj se bomo naučili posnemati jih?!

je pa lahko tudi iz tega slučaja kako važno je za vsakega, da je stalno organiziran.

V soboto, 14. septembra, je bil javni shod v Delavskem domu na Savi, kakršnega na Jesenicah še ni bilo in ob tej priliki se je izkazalo, kako disciplinirano je jeseniško delavstvo, kajti shod je potekel stvarno brez najmanjšega incidenta, tako, da je rezki poglavar g. dr. Vidic lahko poročal, da so na Jesenicah vse tiste odredbe, ki omejujejo nešteto krat Jeseničanom svobodo združevanja in manifestacij, odveč in ne- utemeljene.

Ta boj je pokazal, kako je nadaljnji na- predek jeseniškega delavstva mogoč. Tako kot je bilo delavstvo na tem shodu strnje- no, naj se strne za vselej in konec bo vseh

neljubih in trpkih dni, ki jih sicer še vedno preživljamo. Vsak naj stopi v organizacijo, in naj ne pozabi resnih besedi, ki so bile na tem shodu govorne.

Seja ljubljanskega občinskega sveta.

V torek se je vršila po daljšem odmo- ru zopet seja ljubljanskega občinskega sve- ta. — Na dnevnem redu so bile v pretežni večini le administrativno-pravne zadeve, ki so se uradoma pripravile za občinsko sejo tekom poletnih počitnic.

Poleg teh rednih tekočih zadev je ob- činski svet spremljal sklep za najetje po- sojila pri mestni klavnic. Dočim je preje sklenil občinski svet, da najame za mestno klavnico dolgoročno posojilo, ki bi se a- mortiziralo šele v več letih, je dobila se- daj občina posojilo, le za kratek rok. Zato je občinski svet v tej smeri predručal svoj prvotni sklep. Občinski svet se je mo- ral pač pokoriti denarnemu zavodu in se zadovoljiti tudi s kratkoročnim posojilom, če je hotel posojilo sploh dobiti. Sicer pa bomo posebej in javno obravnavali finan- čni položaj mestne občine ljubljanske. Po- sebno zato, da bo ljubljansko prebivalstvo lahko spoznalo, kedaj je bila občina ljub- ljanska v res nezavidljivem in težkem fi- nančnem položaju. — Spominjamo se, ka- ko je pisalo demokratsko časopisje o fi- nančnem gospodarstvu mestne občine ljub- ljanske takrat, ko je županoval mestu po- kojni naš dr. Perič.

V zvezi s finančnim položajem bomo obravnavali tudi prodajo obligacijskega po- sojila za svrhe cestne železnice.

Socialistična delegacija je predložila občinskemu svetu sledeče nujne predloge:

I. Službena pragmatika uslužbencev cestne železnice.

Niti prejšnja, niti sedanja splošna malo- železniška družba nista uredili službenega razmerja cestnih železničarjev in njihovih pokojninskih pravic.

Po pogodbi, ki jo je sklenila občina ljubljanska z dunajsko družbo Siemens & Halske, bi morali dobiti železničarji že v oktobru lanskega leta novo, definitivno službeno pragmatiko. Pa minulo je leto in nihče še ni resno začel obravnavati tega res važnega in perečega vprašanja.

Dve tretjini delnic ima v tej družbi sedaj ljubljanska občina. In dvetretjinsko večino v upravnem svetu. Kaj ni občinski svet dolžan, da kategorično zahteva ta- kojšnje uveljavljenje pragmatike?!

Toda nujni predlog socialistov, da mo- ra upravni svet v enem mesecu izdelati službeno pragmatiko, so koalirani demo- kratji in klerikalci odklonili.

II. Odprava trošarine na sadje.

Ko so gospodarili na ljubljanskem ma- gistratu demokratski gerenti dr. Puc, Li- kozar in Turk, so zvišali naravnost never- jetno visoko posamezne postavke za tro- šarino. — Tudi trošarini za sadje niso pri- zanesli. Dočim je znašala trošarina na sve- že sadje pred letom 1926 za 100 kg samo 5 Din, so zvišali demokratski, za blagor Ljubljane vneti gerenti trošarino za sveže sadje na 20 Din pri 100 kg. Torej štirikrat- no zvišanje pri svežem sadju. Še bolj ra- dikalno pa so firezali pri suhem sadju. Na petkratni znesek so zvišali trošarino pri suhem sadju. Seveda pa tudi trošarini za južno sadje niso prizanesli. Po tem zviša- nju trošarine na sadje plačajo ljubljanski prebivalci pri zaužitju sadju nad 800.000 dinarjev lemege davka mestni občini.

Ker pa je letos cena sadju visoka, za večino družin zato sadje nedosegljivo, sta stavela socialisti predlog, naj se ukine tro- šarina na sadje takoj vsaj pri onem sadju, ki ga prinesejo ljubljanske družine same s seboj z dežele za lastno uporabo. Posebno železničarje zadeva to! Kakšen dobiček

ima, če gre sam sadje iskat, če mu pa po- tem na kolodvoru premečejo nahrbtnik in cule, pa sadje zaračunajo.

Toda tudi ta predlog socialistov ni obveljal.

III. Prepoved nedeljskega pouka na obrtno-nadaljevalnih šolah.

Ljubljana ima še vedno to posebnost, da se vrši pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah še vedno tudi ob nedeljah. Ostan- ki narodnih socialistov so na svojem zad- njem kongresu sicer sklenili, da za vajen- ce ni zdravo in dobro, če morajo tudi ob nedeljah v šolo. Za klerikalce bi človek mislil, da bodo zvesti zapovedi: posvečuj nedeljo in praznik! In da bi zato vsi so- glasno zahtevali reorganizacijo vajeniškega pouka v tej smeri, da se nedeljski pouk obrtnega naraščaja ukine. To pa se ni zgo- dilo. Vsi so glasovali proti predlogu socia- listov, da se občinski svet izreče proti ne- deljskemu pouku vajencev in vajen.

IV. Stanovanjska akcija.

Doslej so se zidale v zadnjih letih vse stanovanjske hiše mestne občine brez pro- računa, brez načrta in pravega sistema. Naravnost šolski vzgled površnega zidanja in nesistematčnosti je stanovanjska akcija vladnega komisarja g. Antona Mencinger- ja. Pri Mencingerjevi akciji tiči težko po- pravljiva hiba v tem, da so zidali iz obli- gacijskega posojila predraga stanovanja. Stanovanja, ki stanejo sedemsto, tisoč in še več dinarjev mesečno. Statistika pa kaže, da rabi Ljubljana — skromno računano — vsaj tisoč cenjenih stanovanj, za katera bi smela znašati najemnina največ 200 Din mesečno.

Vse hibe, ki so se pokazale, pa niso iz- ničile magistralne koalicije. Slepi in gluhi so ostali, ko sta socialista predlagala, naj se izdela takoj za prihodnje leto program za stavbo akcije mestne občine ljubljanske. — Le zabavno se je zdelo demokra- tom, ko je s. Miklošič priporočal, naj bi se sedaj obrnili za kredit na največjega Slovence Korošca. Ki je že bil ljubljanski poslanec in ki ima gotovo ambicijo pa, upa- nje, da bo prihodnjič v Ljubljani zopet iz- voljen.

Tudi klerikalci in demokrati so prija- vili nekaj samostojnih predlogov. K tej taktiki pa to-le: Naj sklicujejo raje bolj pridno seje posameznih odsekov, pa naj tam izvedejo ono, kar za pesek v oči pred- lagajo na javnih sejah. Pri teh samostoj- nih predlogih samo eno kurioznost: Grad- beni odsek je v poletju sklenil, da bo asfal- tiral hodnike na Dunajski cesti s sredstvi, ki jih bo morda enkrat dobil. Načelnik te- ga odseka pa je na zadnji seji predlagal, naj se asfaltirajo hodniki na Dunajski cesti.

Koncem seje pa je član kluba SLS, g. dr. Jerič, interpeliral župana glede uprav- nega sveta cestne železnice. Kot jurist je dokazal, da je sedajni upravni svet cest- ne železnice neveljaven, ker niso upoštevali statutarnih določil. Nepravilno sestavljeni in torej nelegalni upravni svet je za težke milijone obgiral mestno občino. Tudi to se zdi sedajni koaliciji prav in v redu. V redu in prav se ji zdi celo to, da ima mest- na občina avtobusno koncesijo, pa nima avtobusov, splošna maloželezniška družba pa avtobuse in ne koncesije. Da, tudi to o »Steyrer-Francelnih« bo treba izpogovori- ti. In o konzorcijih ter o nakupih. — Ljub- ljansko prebivalstvo mora spoznati, da se dela v občinskem svetu komunalna politika in da tam ni mesta za »Geschäftspo- litik-o«.

Grdi denuncijanti so naši narodni železničarji.

Vsakomur v naši Jugoslaviji, ki se količkaj zanima za naše razmere, je znano, da je narodna organizacija železničarjev pravzaprav organizacija železniškega mini- stra, kajti doslej je delala le kuluk našim ministrom in nastopala edinole proti na- šim delavskim organizacijam. Sedaj so pa začeli denuncirati celo pri samem ministru socialne politike, klerikalcu Bariču, našo Delavsko zbornico. Denuncirali so tedaj predstavitelje vsega delavskega razreda v Sloveniji. In zakaj? V svoji neprekoslji- vi megalomaniji, ki se jih je oprljela vsled vednega favoriziranja pri železniški upravi, so ti tiči mislili, da jim bodo sedaj tudi pri Delavski zbornici vrata na stežaj od- prta. Po palači, ki jo je sezidala Delavska zbornica v Ljubljani, so dobili skomne in zahtevali od nje za svojo organizacijo ce- lo število sob. Ko jim je bilo končno ust- meno in pismeno temeljito pojasnjeno, da

daje Delavska zbornica organizacijske pro- store le vsem priključenim vzevam in ne vsaki organizaciji posebej, vsled česar se naj pristulijo kar v sobe narodnega kluba, so se v svoji predrznosti povzpeli do pri- tožbe na ministra za socialno politiko. Pi- sali so mu, da daje zbornica svoje prosto- re na razpolago le protidržavnim elemen- tom in drugim prekučuhom, njim, nara- dnim in državotvornim ljudem pa da tega ne privošči, vsled česar naj minister to pra- vočasno prepreči. In glejte ga klerikalca! Uslušal jih je. Pisal je zbornici pismo, naj se mu o stvari poroča in naj se te korenjake pri podelitvi sob tudi upošteva... Delav- ska zbornica si seveda svojih avtonomnih pravic ne pusti kratiti in je sedaj tudi mi- nistru sporočila, da denuncijanti delavskega razreda ne bodo prebivali v hiši, ki si jo je delavstvo zgradilo brez njihovih pri- spevkov.

Stavka žičarjev na Jesenicah.

Stavka žičarjev pri KID na Jesenicah, ki je nastala vsled spora zaradi paznika Kalana, se je uspešno zaključila v korist de- lavcev žičarjev, ker je direkcija končno spoznala, da je glavni vzrok nezadovoljstva žičarjev neodgovarjajoči akordni sistem.

Ta spor je grozil zavzeti velik obseg, vendar je bilo na obeh straneh dovolj uvi- devnosti in dobre volje za sporazum, in tako ne je na posredovanje zastopnika Delavske zbornice s. Kopača, tajnika SMRJ Vrankar- ja in glav. zaupnika Jerama zadeva uredila v zadovoljstvo delavcev. Ostalo delavstvo

„Srečna zaročnica sem“

pravi razumna Mica. „Zmeraj bom mladostno izgledala, ker RADION prevzema mesto mene najtežje delo v hiši in sicer pranje perila. RADION pere sam in

varuje perilo!“

Dnevne novice.

Naše finance. Glavni ravnatelj pošte hranilnice, dr. M. Nedeljković, je objavil v belgrajskem »Privrednem pregledu« članek, v katerem piše o naših finančnih težavah, da je velik del državnih investicij nezdravih in da je vsak režim zapravljaj denar s tem, da je votiral investicije v stvari, ki so prijale volilcem posameznih režimov. Državni budžeti so redno pasivni in pasiva se krijejo z različnimi transakcijami, notranjimi posojili pod silno težkimi inozemskimi in bančnimi pogoji. Zaradi slabe uprave so večinoma tudi državna podjetja pasivna. Nedeljković meni, da je finančni

problem države težak. Rešitev je le v inozemskem posojilu, ki ga utegne država dobiti ob poniževalnih pogojih. Toda tako posojilo bi se smelo porabiti le v res potrebne investicije, ker so finančna bremena že danes tako težka, da bi težjih država ne prenesla. Torej je resnica, da se je državni denar porabljal v namene političnih strank.

Izid volitev v drugo zbornico na Švedskem. Konservativci so dobili 73 mandator, kmetijska zveza 27, liberalci 4, svobodomisli 28, socialni demokrati 90, komunisti 8. Pri teh volitvah so se meščanske stranke med seboj podpirale in deloma koalirale;

zato je socialnodemokratska stranka izgubila 14 mandatov, od katerih jih je pripadalo 8 konservativcem, dasiravno je dobila nad 100.000 glasov več kot pri zadnjih volitvah l. 1924.

Velika briga za obrtno-nadaljevalno šolstvo v Ljubljani. V soboto so sklicali na magistratu anketo o obrtno-nadaljevalni šoli. Na anketi ni bilo ne župana in ne podžupana. Delavska zbornica sploh vabljena ni bila. Seja seveda ni bila sklepna Živela izobrazba obrtne mladine!

Slavnostna otvoritev Delavske zbornice v Ljubljani se vrši dne 15. in 16. decembra 1928. Natančen spored priobčimo.

Društvo »Edinost« v Trstu je fašizem razpustil, ker je javni mir v nevarnosti. Fašizem pravi, da ne more trpeti društva, ki ne goji njegove politike. Velika drznost fašističnega terorja je to, čeprav nimamo nobenih pravih razlogov, da bi simpatizirali z »Edinostjo«.

Novo razburjenje v Ameriki. V Washingtonu je neki uradnik francoskega poslanstva izdal ameriškim listom vsebino francosko-angleške pomorske pogodbe, preden so jo vzele države na znanje. Zedinjene države odklanjajo potrditev tega dogovora in bodo vztrajale na svojem oboroževanju. Kelloggov pakt postaja farsa. Socialistično delavstvo bo imelo še mnogo dela, preden uveljavi princip: proč z vojno.

Kongres hišnih posestnikov držav se vrši od 25. do 29. t. m. na Dunaju. Na kongres sta poslala tudi Ljubljana in Zagreb svoje zastopnike. Zahteva hišnih posestnikov je, da se zaščita stanovanjskih najemnikov povsod ukine. Da se bo več zidalo, naj se pa davki na hiše odpravijo. Hišni posestniki se torej pridno pripravljajo.

Kolesarske in avtomobilske nezgode v Ljubljani se množijo. Zadnjič sta se zgodili dve večji nezgodi en dan. Po našem mnenju bi se moral promet avtomobilov v hitrejšem tempu omejiti le na glavne ceste. Avtomobili in kolesarji po ulicah še vedno prenaajo drve. V tem pogledu morajo varnostni organi že nekaj ukreniti, da ne postanejo avtomobili — morilno orodje.

V Magdeburgu v Nemčiji so imeli katoliški shod. Socialno vprašanje rešujejo takole: Katoliško ljudstvo mora doprinesati največje žrtve in zato omejiti vse za življenje potrebne izdatke v privatnem življenju, to je vzdržati se čimbolj alkohola, kajenja in predvsem veseljenja. Vrenje dela je božansko naročilo. — Torej, delavec stradal, da bodo drugi uživali! Mi pa pravimo: enakost za vse, tudi pri ureditvi življenja! Tudi delo je božansko naročilo za vse!

Produkcija železa v Jugoslaviji. V Jugoslaviji so samo trije železni rudniki v obratu, kljub temu, da jih je v državi osemindvajset. Ti trije rudniki so zaposlovali 816 delavcev in 40 paznikov. Nakopalo se je 350.330 ton železne rude v vrednosti 51 milijonov dinarjev. Obdelalo se je te rude v državi samo 41.342 ton, vsa druga ruda, to je 317.797 ton, pa je šla v inozemstvo. Surovega železa se je izdelalo 22.651 ton v vrednosti 28,7 milijonov dinarjev, ki se je večinoma prodalo v inozemstvo. Tudi tukaj se vidi, da potrebuje gospodarstvo z železom in zalogo železne rude v državi drugačne gospodarje. Železne rude ne kopljejo, surovine pošiljajo v inozemstvo, železne izdelke pa naročajo zunaj in jih drago plačujejo. Kjer nočejo delati, kjer nočejo producirati, tam ne more biti dobrega narodnega gospodarstva.

Nov način pranja. Perilo se namoči nekoliko ur ali pa preko noči v vodo in zjutraj se kuha pol ure v razstopnem Radionu. Na ta način se spremeni mučno pranje v zabavo.

Naročajte in širite »Delavsko Politiko«! Zahtevajte jo v vseh lokalih, kamor zahajate! Kupujte edine v trgovinah, katere inserirajo v delavskih listih! Podpirajte svoj tisk, ker s tem jačate svojo moč!

»Prvi junij« bo zopet izšel. Zadruga založba pripravlja na pobudo ljubljanske »Svobode« zopetno izdajo svojčeske zaplenjene knjige »Prvi junij«, ki opisuje trboveljske dogodke na prav drastičen način.

Odvetniška pisarna dr. H. Tuma se je preselila v hišo Zadrugne banke, Miklošičeva cesta 13-1.

Zveza usnjarskih delavcev Jugoslavije, podružnica čevljarjev in usnjarijev v Ljubljani, priredi v nedeljo, dne 23. septembra 1928 v salonu restavracije pri »Levu« (Gospodstvska cesta 16) vinsko trgatev. Spored: 1. Nagovor župana. 2. Prečitavanje pravil. 3. Trgatev. 4. Ples in prosta zabava. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Vstopnina 5 Din za osebo. Ker je čisti dobiček prireditve namenjen za onemogle in brezposelne člane, vabi k obilni udeležbi odbor.

Maribor.

Seja mariborskega občinskega sveta.

Nadaljevanje poročila.

Po otvoritvi se je župan poročal o zahtevah državnih gradbenih sekcij v Mariboru in Celju, da mora mariborsko avtobuspodjetje plačati državnemu erarju za uporabo državne ceste, gotov davek. S celjsko sekcijo se je napravil ardužman glasom katerega plača avtobuspodjetje letno 20.000 Din medtem ko bi se mariborska gradbena sekcija zadovoljila s tem, da prevzame mestna občina mariborska vzdrževanje državnih cest na mestnem teritoriju. Na to je župan prečital nekatere predloge in interpelacije. V enem je soc. klub zahteval takojšnjo zidavo zaslihih stanovanj ter porabo vsega kredita: to je 800.000 Din, ki je še na razpolago od enega milijona Din, o tem smo že zadnjič poročali. Zgradilo bi se 40 stanovanj; dr. Jerovšek pa je stavil »kompromisni« predlog, da se naj zgradi največ 32 stanovanj. Ta predlog je bil sprejet.

Socialističnemu predlogu, da se anulira sklep mestnega sveta glede zvišanja najemnin v nekaterih občinskih starih hišah, ni bila nujnost priznana, vendar pa je bilo sklenjeno, da bo od sedaj zopet določil najemnine finančni odsek in ne več takozvana »kolegijalna« družba, ki se sicer tudi imenuje. Mestni svet, iz katerega so socialisti izrinjeni, dasi predstavljajo eno tretjino volilcev. To pa samo zato, da klerikalno-demokratsko-nemška večina v mestnem svetu brez kontrole in brez kritike dela protiljudsko politiko, kar po tem imenuje: »kolegijalno obravnavanje«. Bil je tudi napravljen sklep, da se bodo vse najemnine v starih in novih hišah revidirale. Socialisti so to zahtevali samo za stare hiše, klerikalci pa zahtevali zvišanje najemnin v novih in dr. Jerovšek menda ne bo mogel spati, dokler se te najemnine znatno ne zvišajo. Mi socialisti pa pravimo, da so dovolj visoke, medtem ko so one v starih hišah za mnogo previsoke.

Na podlagi zahteve socialističnega kluba, dobi od slej vsak klub po en izvod sejnega zapisnika. Socialisti so sicer zahtevali, da naj dobi vsak obč. svetnik po enega, toda konzervativna večina ni zato, češ, da moramo štediti! V imenu pravnega odseka je poročal dr. Leskova, da bo dobila mestna občina zopet nekatere agende prenešenega delokroga, ki so ga svojačasno pod gerentstvom ravnostega dr. Leskovarja odnesli klerikalci na deželno vladno oziroma na okrajno glavarstvo, ko so videli, da ima priti mestna občina v socialistične roke.

Sklep obč. sveta povodom obravnave tekočega proračuna, da se uvede 4% davek na premije zavarovanja proti požaru, se do sedaj ni izjavil, dasi je že davno bil potrjen. Zato se je sedaj sklenilo, da se mora takoj pričeti s pobiranjem. Večkratni predlog soc. občinskega kluba za ustanovitev občinske zastavljalnice, je vendar dobil končno ne-

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

49

Gospodje, jaz vam to toplo polagam na srce. Vzgojiti si moramo vsaj kader dobrih odbornikov naše študentske organizacije in to fante, ki bodo dosledno sledili našim smernicam. Pri izbiri moramo biti oprezní . . .

»In še bolj pri načinu, gospod doktor. Mlad človek je občutljiv. Zahteva avtonomije. Ne trpi birokratičnih kontrolorjev« je vskočil dr. Serbec, da nakaže svojo opozicijo.

»Prosim, nimaš besede. Danes se mi je pripetil kolosalen slučaj. Gospod profesor Novak mi je priporočil mladega, siromašnega študenta, ki je izstopil iz vseh klerikalnih organizacij in iskal stika zaradi materijelne kot duhovne pomoči. Tako vsaj je povedal gospod prof. Novak. Danes popoldne, imel sem rayno veliko posla (spomnil se je na ljubimkanje z ženo gospoda profesorja Novaka; zardel ni pri tem spominu) pride prav ponižno k meni in mi izroči zavetek s prošnjo. Ko mu dajem smernice, ponudim takoj 50 dinarjev podpore, pa mi zabrusi v obraz s tako nesramno hladnostjo: »Ali ste vi tudi trgovec?« Razburil sem se in ga poglal skozi vrata. Gospodje, takih ljudi ne potrebujemo. To je anarhizem, ne — to je komunizem. (Sedaj pa je zardel.) Na take ljudi treba paziti. Lahko nam degenerirajo vso mladino. Zato vas opozarjam, opozarjamo vas, da dobro pazite koga in kaj.

Drugi je dobil besedo dr. Serbec, ki je imel slabo izkušnjo z dosedanjim metodo tega odbora.

»Gospodje, vi vsi veste, kaj se je zgodilo v cokolski telovadnici z dnem, ko smo dijakom odvzeli avtonomni odbor.«

»Že spet staro lajno navija!« Mahkota se je namrdnil.

»Ki pa jo je treba pred vamistalno ponavljati. Mlad človek, kot so študentje teh let, mrzi plešasto krivoglednost. Mi mu moramo priti nasproti. Mi se mu moramo približati, ker le tako se bo oklenil nas. Glejte! Ali ni bila neumnost, usodepolna napaka, da smo prepovedali ime »Organizacija svobodomiselnih študentov« . . . Ali se nismo mi ves čas, vso svojo mladost do danes sklicevali, da smo svobodomisli? Mladina to ve. Ista mladina, ki smo ji sedaj prepovedali, da se tako svobodno nazivlja. Ali res ne moremo tega razumeti? Rekli ste takrat: svobodomiselnost vodi v anarhizem in komunizem, jaz pa pravim, prepoved in nesvobodnost, občutek, da jim omejujemo svobodo, vse to jih bo prej pripeljalo do tega in jih tako odvrnilo od nas . . . Vnela se je huda debata. Dr. Mahkota in dr. Serbec sta si bila stalno v laseh. Tudi drugje. Čutilo se je rivalstvo. Dr. Serbec ga je hotel izpodrinuti, pa je imel zaenkrat še premočno pozicijo. Zato se je sprejel predlog dr. Mahkote, da mora biti predsednik tega odbora obenem nekak častni in pokroviteljski predsednik (študentje so rekli feldvebel) Društva naprednih študentov, ki bo smel prisostvovati vsaki seji. Dr. Serbec je odločno kritiziral ta predlog in prof. Novak je zaupal dr. Mahkoti, da snuje nekako ilegalno srednješolsko Orjuno. Sicer ne ve prav, vendar nekaj že mora biti. Med študenti šumi.

Ko so rešili probleme mladine, so začeli s krokarijo. Pili so ga vsi radi. Zoper vino nobeden ni vodil opozicije, saj so bili vsi člani krokarskega kluba »Klopotec«, ki so ga po vzoru ljubljanskih krokarskih klubov ustanovili tudi v tem mestu. Ravnatelj učiteljskega, gospod Kotnik, ga je prenesel največ. Sredi vinskega ozračja jim je zacvetela mastna in globoko tipajoča kvanta. Dreka! so, kolikor se je dalo in natakarcia je doživela več polcehih, stiskajočih prijemov na vseh mogočih mestih svojega telesa. Navidez se je sicer protivila, toda v tem je bilo nekaj zapeljivega, romantično očarujočega za plešastega debelotrebušnega Kotnika, bradatega Novaka in osivelega Mahkota. Natakarcia je pri njihovih prijemih izživalno cvilila. Vedela je, da bo napitina večja . . .

Tudi nocoj se je končalo po običajnem programu. Imeli so svojo rezervirano sobico, kjer so lahko ostali preko policijske ure. Pri krokarskih večerih »Klopoteca«, pri katerih so seveda sodelovale tudi častitljive dame, so se vršile pod mizo razne nožne idilice, ki so okrog polnoči prešle v mistično ročno posegavanje. Včasih je kdo iz hudomušnosti ugasnil luč . . . In tako dalje.

Nocoj se je zgodil še majhen intermezzo. Po polnoči se je prithitapil v kuhinjo vinjeni sedmošolec Toni. Iz krotarske šobe gospodov je prihajala pesem »Daj, da te malo požgečkam . . .«

»Četrta vina na puf, punčkal« je zaklical Toni natakarcia, ki je zasopla pritekla v kuhinjo.

»Kaj pa ti tukaj delaš?«

»Daj mi četrta na upanje!«

»Policijska ura je že.«

kako podlago, ker se bo zastavljajnica ustanovila, kakor hitro pride mestna občina do novih uradnih prostorov v Kiffmannovi hiši. Seveda ima mestna zastavljajnica še vedno velike nasprotnike in od teh je menda največji naš pristni dr. Mühleisen! Mestna občina bo prispevala 350.000 Din k zgradbi aerodroma na afeznu, ko bo država začela z gradbo istega. Za take in podobne stvari ima mariborska mestna občina »pare«, sicer pa je dr. Jerovšek v isti seji naglašal, da nam vsi krediti nič ne pomagajo, ker da noben denarni zavod nima več denarja in zato mi ne bi mogli 8 zasilnih stanovanj več zgraditi, ki bi stale bagatelo od 172.000 Din. Mestna hranilnica se bo v drugem nadstropju preuredila za šolske prostore, pri čemer bo zopet nekaj stanovanj izgubljenih, namesto da bi se končno enkrat šolo zidalo. Tudi bi notranji minister in ob enem ministrski predsednik dr. Korošec lahko ukrenil, da bi za policijo zgradila država lastno poslopje in bi šola na Slomškovem trgu postala zopet prosta. Ali ne?

V tajni seji so bila oddana dela za napravo nekaterih kanalov in pa dveh podzemnih stranišč in sicer eno pred Frančiškansko cerkvijo in eno na Glavnem trgu za soho Matere božje. Za napravo enakega stranišča na glavnem kolodvoru nima mestna občina še vedno, od železniške uprave dovoljenja. Vendar pa je bilo sklenjeno, da se sedanje stranišče podre. Z nekaterimi zadevami se bomo ob priliki še malo pobavili.

Protestni shod železničarjev v Mariboru. V petek, dne 21. t. m. se je vršil pri Götzu zopet javen protestni shod železničarjev. Železniška uprava skrbi za to, da železničarji nikamor ne pridejo in da sploh nimajo prilike, da bi se bavili z drugim kot samo s protestiranjem, kajti ni še dobro pozabljena ena zausnica, že dobe drugo tako, da se v celem popreznem času nahaja ta proletarijat vedno v defenzivi. Takrat se gre za nasilno odtrgavanje prispevkov za takozvano nabavljajočo zadruho. Vukičević-Koroščeva vlada si je s finančnim zakonom dala pravico, slehernemu državnemu nameščencu odtegniti 360 oziroma 180 Din v 36 mesečnih obrokih, pri čemur niso izvzeti niti najrevnejši kronski vpokojenci. Državnim uslužbencem inklusivno železničarjem je bil že svoječasno odtegnjen enak prispevek in sicer proti njihovi volji in odtegnjeni prispevki so tvorili ogromno vsoto okrog 80 milijonov Din. Ta denar pa si je baje finančni minister enkrat izposodil, ne da bi bil zopet vrnil in sedaj pa naj ta uboga para to sama nadomesti iz novim prispevkom. Tokrat so tudi bivši južni železničarji deležni tega »blagoslova«. Na shodu sta poročala ss. Stanko in poslanec Petjejan. Stanko se je tudi bavil obširno s pregledanjem železniških zaupnikov od strani uprave železnice in od politične strani. Zato pa ni čudno, če je marsikatera pikra padla proti Koroščevemu režimu, ki je slabši kot je bil kateri od postanka države.

O delavskem gibanju v Indiji bo v sredo 26. tm. ob 8. zv. predaval v Ljudskem domu s. Ivan Favai. Pridite polnoštevilno na članski sestanek. — Vstop prost.

Proslava stoletnice Tolstojevskega rojstva, ki jo je prošlo soboto priredila mariborska »Svoboda« v »Ljudskem domu« je lepo uspela. Predaval je s. Golouh, recitirale so pa sodruzišce Pivkova in Nekovača in sodrug Tanc. Radi bi bili uprizarili tudi kak prizor iz njegovih dram, kar pa radi pomanjkanja primerne prostora in odra ni bilo mogoče.

Del. telovad. enota »Svoboda« Maribor priredi dne 30. septembra ob 3. uri popoldne na vrtu »Ljudskega doma javni telovadni nastop. Za tem v vseh prostorih Ljudskega doma vinski trgatav z različnimi zabavami. Vstopnina k vsej prireditvi 5 Din.

Mariborska podružnica SOJ (Socialistična omladina Jugoslavije), priredi 7. oktobra ob priliki mednarodnega dne socialistične mladine, ki se bo praznoval po vseh državah svoj javni nastop na vrtu »Ljudskega doma« z govori, petjem, deklamacijami, ljudskimi pesmi, gimnastiko in — besednimi zbori (Sprechchore), ki se bodo v Mariboru o btej priliki prvič izvajali. Treba je, da se delavci te prireditve v obilnem številu udeležijo. Vstopnine, razen prostovoljnih prispevkov, ne bo.

Celje.

Veliko protestno zborovanje proti krivičnemu občinskemu gospodarstvu občine Celje okolica sklicuje krajevna organizacija SSJ za okolico Celje v soboto, dne 29. t. m. ob 7. uri zvečer. Zborovanje se bo vršilo v gostilni »Permoza« v Gaberju. Govorila bosta ss. Hrastnik in Böhm. — Sodrug in čitatelji, agitirajte za čim večjo udeležbo!

Proračunska seja občine Celje okolica, ki se je vršila minulo nedeljo, je bila pri razpravi o proračunu vsled demonstrativnega odhoda socialistične delegacije nesklepčna. — Mi korak socialistov prav dobro razumemo in ga tudi v polni meri odobravamo. V očigled razprave, ki se je o proračunu vršila, smo prišli do prepričanja, da vladajoča večina služi izključno le interesom premožnih občanov ter da odklanja vsako skrb in brigo za slabše situirane. Podrobno bomo o seji poročali v prihodnji številki.

Iz tajništva socialističnih organizacij. Ker se slučaj, ko prihajajo posamezniki k podpisnemu tajništvu z najrazličnejšimi prošnjami in željami vedno bolj množe in ker se je ugotovilo, da so med prošnjami tudi taki, ki ali sploh niso organizirani, ali pa po našem mnenju mnogo premalo izvršujejo dolžnosti, ki bi jih morali izvrševati kot razredno zavodni delavci, bomo odslej ugodili le željam in prošnjam onih prošnikov, pri katerih bomo ugotovili, da so politično organizirani pri SSJ in kupujejo svoje življenske potrebščine v prodajalnah Konzumnega društva za Slovenijo, ali naročajo ostale potrebščine pri zadruhi »Obnova«. Do tega koraka smo bili prisiljeni vsled tega, ker se podpisano tajništvo mnogo preveč izrablja od posameznikov, ki poznajo tajništvo samo takrat, kadar so v stiskah ali drugače uslug potrebni, med tem ko sicer v ostalem podpirajo privatne podjetnike, trgovce itd. ter simpatizirajo s strankami, ki so vse drugo, samo zastopnice delavskih interesov ne. Ta naš korak prosimo, da upoštevajo posebno naši zaupniki, da ne bodo po nepotrebnem pošiljali v tajništvo ljudi, ki niso izpolnili vseh gornjih pogojev. — Za Tajništvo socialističnih organizacij: Čiro Böhm.

I. tombola Dobrodelnega društva Ljudski dom se vrši neprekinjeno v nedeljo, dne 30. t. m. ob 2. uri popoldne na Dečkovem trgu pred Narodnim domom. Dobitki so razstavljeni v izložbi Jeseke na Glavnem trgu.

Ob dvajsetletnici septemberskih dogodkov se je vršila spominska slavnost v Celjskem domu. Mi nimamo nič proti taki prireditvi, vendar pa danes ne moremo več verjeti v iskrenost teh reminiscenc. Slovenci in Nemci v Celju so se že pomirili. Nemški podjetniki prodajajo svoje blago i slovenskemu i nemškemu revežu, slovenski podjetnik pa tudi. Nemški hišni gospodar stalno zvišuje najemnino svojemu nemškemu in pa tudi svojemu slovenskemu najemniku. Slovenski gospodar pa ne dela nič drugače. Kar se pa tiče bivšega »Deutsches Haus«, smo slišali dober dovtip neke stare ženske, ki pravi, da Slovenci niso prav storili, da so vzeli Nemcem njih dom. Ker če bi bili Nemci še danes lastniki te hiše, bi jo bili Slovenci 20. septembra t. l. lahko razbili, kakor so Nemci pred 20. leti razbili »Narodni dom«.

Trbovlje.

Veliki apetit, katerega imajo hišni posestniki na odpravi stanovanjske zaščite, ima gotovo globlji pomen za najemnike, kakor bi si marsikdo predstavljal. K temu naj služi samo en slučaj, ki si ga je dovolil eden izmed tukajšnjih posestnikov napram svojim najemnikom. Neki tukajšnji trgovec — po imenu Paš — ima hčerko hišnega posestnika in mesarja Božiča. Ker pa očitno ne ta trgovec dela silno slabe kupčije, ker pač nočejo delavci njemu nositi svojih trdo prisluženih par, ker pripada tudi on demokratski stranki, ki je za naše delavstvo od prvotnijskih dogodkov postala tako slavna. Pa kaj, sedaj so iztuhli čisto nov prišili sistem, ki naj jim goni to ničvredno delavsko paro v njihovo trgovino, vsled česar je mati žene omenjenega trgovca obiskala vse v njeni hiši stanujoče stranke ter jim kratkoma zapovedala, da morajo od

je dreves, nalahno, sanjajoče. Narašča, sila se pojavlja, kateri se ni mogoče ustavljati. Trije telovadci se pojavijo, Mig — in zatelovadijo. Godba molči. Ali iz grla teh treh telovadcev doni Marseljeza. In po ritmu Marseljeze se gibljejo udi; telo oživlja besede Marseljeze. Krasno. To je poziv na pohod, to je boj, to je naskok, to je krič: naprej, naprej...

Se kaj? Še, še... Devet telovadcev prikoraka, za njimi 18. telovadk. Pojo Internacionalo. Glasovi telovadcev in telovadk se zlivajo v eno in zvone mogočno. Korakajo v krogu in za trenutek ustvarijo kolono.

Pesem utihne. Sodrug Plešnar se oglasi in pozdravi telovadce in telovadkinje in navzoče.

»Težko je bilo delo,« govori, »ovir so povsod, ki jih imamo premagovati. In smo jih premagali. Mladi smo še, a raste-mo. Malo nas je še, a se množimo. Polovične vožnje nam niso dovolili, zato se ni moglo mnogo sodrugov in sodruzič udeležiti te prireditve. Vlak je drag, a mezde so majhne. Ker smo proletarci, se nam kulturnih potreb ne prizna. Mi pa z lastno močjo ustvarjamo svojo kulturo. In tako gremo naprej...«

Ker so se dopoldne vršile tekme, raz-glaša rezultat teh tekem:

V višjem oddelku je dosegel od 100 do-segljivih točk:

1. Regancin, Zagorje, 84 točk, torej 84 odstotkov.

2. Repovš, Zagorje, 74 točk, 74 odst.

3. Leban, Trbovlje, 73 točk, 73 odst.

V nižjem oddelku je dosegel od 70 do-segljivih točk:

1. Krieger, Maribor, 73 točk, 90 odst.

2. Dular, Šiška-Vič, 60 točk, 85.71 odst.

3. Babnik, Šiška-Vič, 57 točk, 81.43 odst.

4. Sitter, Zagorje, 56 točk, 80 odst.

5. Pezdir, Šiška-Vič, 55 točk, 78.57 odst.

6. Kalin in Uhl, Maribor, 50 točk, 71.43 odstotkov.

7. Guzej, Zagorje, 47 točk, 67.14 odst.

8. Polak, Maribor, 45 točk, 64.3 odst.

9. Klasinc, Maribor, 32 točk, 45.71 odst.

Pri lahki atletiki — peterboj — je od 40 dosegljivih točk dosegel:

1. Ogrizek, 36 točk, torej 90 odstotkov;

2. Rusl, 32 točk, 80 odstotkov;

3. Pungračič, 30 točk, 75 odstotkov;

4. Ratt, 21 točk, 52.5 odstotkov;

5. Bereh, 16 točk, 40 odstotkov; vsi iz Studencev pri Mariboru.

Telovadkinje: I. vrsta, Trbovlje (6 članic), vzorno; I. vrsta, Šiška-Vič (5 članic), dobro.

Ploskanje je bilo priznanje od naše strani in duševno bodrilo, ki so nam ga vili nastopi telovadcev in telovadk v naša srca, naj jim bo kot plačilo.

Oglasi se še predsednik Telovadne podzveke »Svoboda«, s. Čelešnik, ter po-

Lepa Hercegovinka

ceni lepo perilo in skrbi, da bo dolgo trajno in se vedno blešča-lo od snage. Ona radi tega rabi le

SCHICHTOVO MILO

1. oktobra kupovati vse pri njenem zetu. Ako pa tega ne store, pa je primorana vzeti pod streho druge najemnike, ki pa bodo radi to storili, samo da bodo pod streho. S tem je hotela reči, ako ne daš vsak vinar mojemu zetu, pa hajdi na cesto, ne oziraj se na to, kakšne so cene v omenjeni trgovini. Stvar je sicer za take ljudi silno enostavna, ker si pač v svoji domišljiji predstavljajo, da je že konec štanovanjske zaščite, da bodo lahko delali kar se jim bo zljubilo. Ali mi hočemo preskrbeti, da se takim visoko letim gospodom perutnice pristržejo. Toliko zaenkrat. Ako ne bo to zadostovalo, bomo pa drugače

posvetili v to vprašanje, kar bo pa čisto gotovo neljubo.

Šiška.

»Svoboda« sklicuje za 4. oktobra ob 7. uri zvečer v Zadrugi dom svoj izredni občni zbor. Dnevni red je vsem članom označen na vabilih. Po občnem zboru pričnemo zopet kot lansko leto z rednimi tedenskimi predavanji, ki bodo trajala celo zimo. Ker imamo letos zelo bogato zalogo tekstov za predavanja s skriptikomom, iz katerih bo vsaj, posestnik predavani imel mnogo koristi in zdravega razvedrila, opozarjamo že sedaj vse sodruge in sodruzič, da agitirajo za

Iv. Vuk:

Krepke so mišice naše...

(Moji vtisi pri telovadnem nastopu DTE.) (Konec.)

Popoldne je deževalo. Menda nalašč, samo da bi delavski telovadci in telovadkinje ne mogli pokazati delavstvu, kakšni so in kako so. Ker če ni deževalo včeraj, če ne bo deževalo jutri, potem vem, da je nalašč deževalo danes.

Nič zato. V Tivoli, v dvorani smo se zbrali. Godba »Zarja« na odru, mi, gledalci, ob straneh. Ni nas bilo mnogo; tistih, ki bi morali biti, najmanj; ali nič zato. Vemo vsaj, kje zasadiš lopato in kje sejati seme. Godba zaigra.

Iz stranske soobe, po dva in dva, korakajo telovadci. Vsi ne morejo. Premajhen je prostor. A najsilnejši korakajo, Osem jih je. Vzorna vrsta. Mišice, kakor jeklo. Telo prožno, jedrnat... mogočna prsa. Proste vaje izvajajo kakor eden... mah na mah, sunek na sunek, da se zgane zrak.

Pojavijo se telovadkinje. Kakor da je vzcvetel mak, so v tistih redečih bluzah. Petnajst jih nastopi. Lepe postave, prožne, vitke. Mišice se vzvalove na rokah. Vaje so težke, a lepe. Kakor da veter giblje ve-

deli diplome in sicer: Prvo s. Regencinu iz Zagorja, drugo s. Repovšu iz Zagorja, tretjo s. Lebanu iz Trbovlj.

Kot posamezniku v vrsti nižjega oddelka in kot prvemu v vrsti s. Kriegerju iz Maribora. Prva vrsta Maribor je dobila tudi prvo diplomu. Drugo diplomu je dobila vrsta Šiška-Vič.

Pri članicah je dobila prvo diplomu trboveljska vrsta, drugo pa vrsta Šiška-Vič.

Diplome so viden spomin; škoda samo, da niso baš lepo izdelane. To omenjam zato, ker lep uspeh, vztrajno delovanje, ki ga vodi ljubezen do pokreta in zavest, mora biti lep viden spomin.

Predsednik je navdušeno pohvalil lepe uspehe delavskih telovadcev in telovadkinj z željo, da naj bo prihodnji nastop viden napredek do končne zmage proletarijata. In je končal s pozdravom: »Delu čast!«

Telovadci in telovadkinje so se vzravnali v »Pozor« in odgovorili gromovito: »In oblast!«

Zazvenelo je po dvorani in vsem, ki smo bili tam, je plulo srce od zanosa. Vrste telovadcev in telovadkinj so se zopet zganile. Godba je zaigrala »Internacionalo« v tempu koračnice — — —

Zadovoljen sem odhajal. »Mi smo!« sem dejal sam pri sebi. »Krepke so mišice in volja tudi. Zato: Delu čast in oblast!«

RAZSTAVA TISK 7.-21. OKTOBRA LJUBLJANSKI VELESEJEM

omenjena predavanja. Poskusili bomo tudi s pomočjo centralnega odbora, ki nad vse vzorno in pošteno deluje, prirediti posebna predavanja za otroke, ki so že lanske leto kazali mnogo zanimanja. Zanimati si moramo, da bomo samo potom izobrazbe in zanimanja za njo, napredovali in dosegli s sigurnim korakom naše sodruge v drugih državah.

Tržič.

Vpisovanje v obrtno-nadaljevalno in trgovsko-nadaljevalno šolo se vrši v soboto, 29. in v nedeljo, 30. septembra t. l., obakrat v pisarni ravnateljstva meščanske

šole in sicer v soboto od 14. do 18., v nedeljo od 9. do 12. ure. Vajenci naj prinese s seboj zadnje šolsko izprijeto, delavsko knjižico in potrdilo mojstrov o trajanju učne dobe. Vpisnina za obrtno-nadaljevalno šolo je 30 Din, za trgovsko-nadaljevalno pa za redne učence enkrat za vselej 50 Din, za izredne pa 100 Din. Pri vpisu se plača tudi ukovina za pet mesecev, ki znaša za redne učence mesečno 10 Din, za izredne pa 20 Din. Redni pouk se prične na obeh solah v ponedeljek, 1. oktobra 1928 po urniku, ki je nabit v šolski veži. — Vodja.

Guštanj.

Dne 19. septembra je imel krajevni šolski odbor svojo letno proračunsko sejo, na kateri je znatno znižal svoj proračun za prihodnje leto. Za leto 1928, je bil proračun v skupnosti preko 60.000, za leto 1929 pa se je znižal kar za 23.000 dinarjev, samo za občino Guštanj. To pa le vsled tega, ker ima občina težkoče radi pomanjkanja stanovanj in tudi radi pičlo odmerjenih obć, doklad od strani Jeklarne. Krajevni šolski odbor je videl potrebo občine, zato je za leto 1929 postavko za telovadnico in delavnico za tekoče leto izpuštil, tako dolgo, da se davčna podlaga za Jeklarne zopet uredi. Nadalje je krajevni šolski odbor tudi sklepal o nemškem pouku na osnovni šoli v Guštanju, ker je veliko prebivalstva, ki si želi nemški pouk vsaj 2 do tri ure na teden. Ker se je vršila daljša debata, je odbor sklenil, da bo končno veljavno sklepal na prihodnji seji.

Avantgarda buržuazije.

Ljubljana, 16. sept.

Oglejmo si ozadje dekalistične revolucijonarnosti!

Proletariat se konsolidira. Buržuaziji to ni prijetno. Pa tudi ni prijetno — dekalistom. Brez smeja in brez neosnovane obdolžitve to povdarjam.

Poglejte:

Socialisti smo sklicali svoj shod v Ljubljani. V Ljubljani so shodi navadno slabo obiskani. Ali ta shod je bil razmeroma dobro obiskan. Govoril je naš delavski, socialistični poslanec s. Petijan. Govoriti bi imel tudi naš delavski, socialistični občinski svetnik mesta Ljubljane, s. Likar.

Ali socialističnega shoda se je udeležilo tudi par dekalistov — fantičev, ki še ne vedo, kako trpi in strada delavec, ter njihov šef, akademično izobražen inžener Gustinčič.

Ko je končal svoje poročilo s. Petijan, je hotel Gustinčič govoriti. Ker mu tega nismo dali, saj ni bil shod dekalistov in ker še niti naš s. Likar ni govoril, so nam shod razbili. Shod razbiti je namreč s par kričati mogoče, posebno če se to prej pripravi.

Pa sem slišal delavce govoriti: »V ponedeljek na protestni shod ne pridem. Drekanjarije ne maram.«

Drugi je rekel: »Se ne izplača hoditi na shode. Samo razbija.«

Tretji: »Sam medsebojni prepri. Zato se nam tako godi. Zakaj svojih shodov ne skličejo? Zakaj ne hodijo na meščanske shode razbijati?«

Policija pa je šla in izpraznila dvorano. — Dekalisti so razgrajali po ulicah, navdušeni, ker so dosegli svoj namen.

Tisti večer je policija v Ljubljani in po Sloveniji izvršila ukaz Koroščeve vlade. Aretirala je dekaliste, kakor se to navadno dogaja vsako drugo ali vsako tretje leto.

Dekalistični birokratje so zakričali: »Socialpatrijotje in policisti delajo skupaj. Petijan je dal aretirati dekaliste.«

In tako so stali zopet dekalistični birokratje in policija v enotni fronti, da delavsko gibanje zopet, če že ne zrušijo, vsaj zavrejo s tem, da nas socialiste odrekajo.

Znani pijanček se je v neki gostilni in na ulicah za Bežigradom tisto noč tolkel na prsa in vpil:

»K... jaz sem komunist. Socialpatrijotje so faloti. Petijan je baraba, lump, svinja... hodi v parlament zato, da vleče dnevnice... K... jaz sem komunist.«

Vprašam, naj pove, če je Sima Marković kaj dnevnic daroval Narodni skupščini. Pa se je zapenil v usta in zopet kričal: »K...«

Kulturna vzgoja avantgarde.

Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Policija je aretirala dekaliste baš po razbitju socialističnega shoda. Lahko bi jih prej, lahko bi jih pozneje, ako je že Koroščeva vlada tako odredila.

Vendar — dve muhi je hotela ubiti naenkrat. Kajti dekalisti ne bodo, zvesti sklepom moskovske internacionale, nastopili proti kapitalizmu, nego rušili z vsemi sredstvi socialiste, dolžili socialiste. In to delajo.

Samo, hvala delavstvu, da jim tega nihče več ne verjame. Delavstvo se je že izmotalo iz objemov radikalne frazarije in zna, kako treba čuvati svoj bojni tabor.

»Enotnost« je zopet izšla. Piše mnogo. Ali nič proti buržuaziji, nič proti kapitalizmu. Polna je proti socializmom vsakovrstnih laži in — ne zamerite — zajebackij. Samih neosnovanih, da bi trebalo izdati dnevnik, ako bi se hotelo vse postaviti v pravo luč. Pa ni vredno dela. Delavstvo vidi, da avantgarda buržuazije ne bo imela tistega uspeha, ki ga hoče. Namreč: vrste delavstva popolnoma zlomiti, jih popolnoma razmetati, da bi buržuazija lahko po mili volji izkoriščala. Ker čim slabše delavstvu, tem boljše avantgardi buržuazije — dekalistom. To je njih sveto geslo. Ker samo na razbitih razvalinah proletarske moči cvete dekalistična frazeologija in so njih voditelji »veliki« revolucionarji. »Velike žrtve«, če jih policija zapre.

In znamenito je pri teh dekalistih tole: Ako jih primeš za jezik, če jih razgališ, zakriče, da smo socialisti zadnja etapa buržuazije in največji škodljivci razrednega boja. In brez vseh dokazov to kriče in pišejo. Ali pa dokazujejo z nekakimi dokazi, ki so okrog in okrog sama slama, notri pa je vse prazno in puho.

Če pa pogledamo od 1920. leta pa do danes vse delovanje dekalistov v korist proletarijata, vidimo samo veliko ničlo, pa naj se obrnemo kamor se hočemo. Edini »uspeh« in »bogati« rezultat njih delovanja je v razkolu delavskega razreda in v razbijanju delavskih organizacij in shodov. Rezultati teh razbijanj in drekanj so mesto revolucionarnosti špiritistični krožki v rudarskih revirjih in poplava s šuntromani. Ali to spada že v bilanco dohodkov buržuazije in v plus »uspehov« dekalistov.

Tudi na strokovne organizacije so besni. Jezi jih, da jih ne morejo razbiti, ali pa vsaj njih sredstva porabljati za svoje potrebe. Navidezno govore o potrebi strokovnih organizacij, da se mora vsak organizirati, a v resnici pa, če le morejo kje, postavijo polena. Svoje frakcije skušajo ustanavljati, ki bi naj po njih navodilih razkrajale strokovno gibanje. Ker jim to v strokovni komisiji ni uspelo, so nalogali delavsko javnost, da je v razkroju. Zadnji plenum pa je dokazal, da je tekom 6 mesecev članstvo naraslo za 1300 članov in da se narašča. Dobro jim je došel celo neki bivši pristaš, ki je svoječasno nabijal golide ogabnih stvari v socialistično skledo. Ko je pa dobil dobro službo, je to nesnago z apetitom polizal in bljuval še z večjo vnemo po dekalistih. Spokorivši se (ker ni bil sposoben za tisto službo in se ga je odstranilo), je zopet apetitno polizal vso nesnago iz dekalistične sklade in bljuval zopet po socialistih in Strokovni komisiji. In tako naprej.

To pripominjam zato, da se vidi, kdo vse so in kakšni so tisti, ki se imenujejo avantgarda proletarijata. V svojem bistvu in delovanju so pa avantgarda buržuazije.

Treba povedati tudi o takozvanih »žrtvah« besede. Ker s temi »žrtvami« se uganja nesramnost.

»Enotnost« kriči: »Kaj žrtvujete vi, hlapi buržuazije? Zapira se komunistično orijentirano delavstvo v masah itd... Vi socialisti pa živite od vladne milosti na dobro plačanih mestih...«

Vprašamo: Kaj pa žrtvujete pravzaprav vi, avantgarda buržuazije? Nič ni vidno, da ste se za kaj žrtvovali, razen da za revolucionarne fraze in za razkol proletarskega razreda prejimate plačo iz proletarskega denarja in to znatno plačo. Tu govorim konkretno. Samo za razkol delavskega razreda ste se žrtvovali. Res je, da vašo uslugo buržuazija slabo plačuje, ali to ste znali vedno bogato nadoknaditi. Če hočete, vam bomo povedali številke in imena. Koristi delavstvo od vaših »žrtv« ni imelo do danes prav nobene. Škoda pač. In tisti idealisti-delavci, ki so vam naselili, ki trpe že kot osebe, njim se nič ne plača. Z razdorom delavskih organizacij, z razkolom proletarijata, z uničenjem vere v samega sebe, je proletarijat udarjen strašno. To so rezultati vaših »žrtv«. Iskati samo revolucionarnih momentov, a vse drugo delo za proletarijat, vsakdanjo borbo za kosček kruha ovirati, je delo avanturistov, a ne resnih ljudi. Proletarijat to vidi in razume in na te aretacije ne reagira. Zato je beseda »delavstvo v masah« demagogija.

Da mi socialisti živimo na »dobro plačanih mestih«, je pač resnica v toliko, da za službo, katero opravljamo, dobivamo plačo v isti višini, kakor vsak drugi. Če je ta plača masna, naj pove državno in privatno nameščenstvo, kako masno je plačano. Kot funkcionarji stranke, izvoljeni od članstva, delamo pa brezplačno. Kot funkcionarji stranke delamo na delavskem gibanju in za izboljšanje njegovega položaja in vršimo intervencije zopet brezplačno. Niti ne zahtevamo za vožnjo v Graz na račun občinskega sveta za en sam dan poleg vožnje, še 600 Din dnevnic, kakor je to delal Gustinčič.

Se bo treba konstatirati: Ko so »gotovi« dekalisti »pridežali« iz Italije, so najprvo obiskali Kristana. Za denar in službo je šlo. Zato je prijatelj Kristan bil hvalevreden človek. Ker jim ni ugodil, ker banka pač ni »ubožna blagajna«, sam pa nima mest, da bi jim jih dal, smo zato mi, socialisti Kristanovi, ker ne hodimo k njemu po denar in službo, oni pa so čisti nekristanovi.

Če kak socialista naredi kak nespreten korak, že kriče: Izdajalec itd. V vojaški organizaciji »Orjem« (Organizacija jugoslovenskih emigrantov), ki ima v svojih pravih pripravah za vojno ali nekaj takega in kjer se dela v vojaškem duhu, so zvesti člani — dekalisti. Imena zaenkrat zamočimo, na razpolago so pa vsak čas. In če bi bili to dekalisti, »navadni« smrtniki, bi jih ne rekli. Ali to so voditelji, oni, ki dajejo direktive, ki so očetje »Enotnosti« in vsem akcijam proti socializmom. Zato treba tudi enkrat v tem pogledu odprte karte.

Ako ste avantgarda buržuazije, hoste nadaljevali s sedanjo taktiko proti delavskemu gibanju in konsolidaciji ter drekanji socialiste. Tedaj vedite, da vas zlomimo. Če ste pa avantgarda proletarijata, pokazite, da greste proti kapitalizmu. Ne z besedami, nego z dejanji. Ne z drekanjem po socialistih, nego solidarno s socialisti. Tedaj naša podpora in sodelovanje. To so moje besede zaenkrat.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38 Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni težli. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Naznanilo prevzema!

Dovoljujeva si cenjenemu občinstvu uljudno naznaniti, da sva prevzela poznano in priljubljeno

kavarno „Promenado“ in restavracijo
v Tomšičevem drevoredu

Potrudila se bova, cenj. goste s točno in solidno postrežbo kakor tudi s prvostnimi pijanci ob vsakem času zadovoljiti, kar prida najbolj prajna dolgoletna strokovna praksa. Dober biljard kakor tudi vsi dnevi in ilustrirani časopisi so cenj. gostom na razpolago. Za obilen posej prosila

Pavel in Regina Nemec.

Zbirajte za tiskovni sklad

Odvetniška pisarna dr. H. Tuma

se je preselila v hišo

Zadružne banke, Miklošičeva cesta 13/1.

L. Mikuš, Ljubljana, Mestni trg 15

DEŽNIKI.

Na malo.

Ustanovljeno 1839.

Na veliko.

Telefon 2282.

JOSIP MLINARIČ

priporočam svojo bogato zalogo
galanterije, specerije, hišnih
in kuhinjskih potrebščin.

Maribor, Glavni trg št. 17.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoj volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastonj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šilling) za pošto in zavojnino.

Slavnemu občinstvu priporočam

za torek, 25. septembra se vršči

KONCERT

KVARTETA RICHTER

V RESTAVRACIJI »VETRINJSKI DVOR« MARIBOR

VETRINJSKA UL. — HINKO KOSIČ.

Vsak gospod

kateri bi si želel priti res na modern način in poceni k zavarovalni premiji in to po zanesljivih in strokovinskih pogojih, za zavarovanje proti življenjskim in avto nesgodam, vlomom, požarom itd., naj se obrača le na zavarovalnega tajnika

K. Kraus, Maribor, Aleksandrova c. 24

Creppe de Chine

In foular svile od 58 Din naprej kakor tudi vsakovrstne druge svile v bogati zalogi po najnižjih cenah pri

J. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulturna postrežba, zmerno cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.